

20 ΙΟΥΛ. 2015

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ**

**Αθήνα, 16 Ιουλίου 2015
Αριθ. Πρωτ.: 416, (144)**

ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/νση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
Αθήνα

Ταχ. Δ/νση: Σταδίου 29
Ταχ. Κώδικας: 101 10 - Αθήνα
TELEFAX: 210 52 03 872
Πληροφορίες: Ιωάννα Χάλκου
Τηλέφωνο: 213 15 16 116
e-mail: ypertns@ypakp.gr

ΘΕΜΑ: Σχετικά με προβλήματα των εργαζομένων στο «Εργοστάσιο Σοκολάτας» στην ΠΕ Θεσσαλονίκης.

ΣΧΕΤ: Οι υπ' αριθμ. πρωτ. 1303/30-03-2015 και 2798/22-05-2015 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

Σε απάντηση των ανωτέρω σχετικών, που κατατέθηκαν στη Βουλή από τους Βουλευτές κ. κ. Σ. Βαρδαλή και Ε. Γερασιμίδου, σας πληροφορούμε τα εξής:

Α. Στις 30.03.2015, από καταγγελία για διενέργεια εργατικής διαφοράς που κατατέθηκε από τον κ. Ζώκα Νικόλαο έγινε γνωστή από την αρμόδια Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων Κεντρικού Τομέα Θεσσαλονίκης, η «εθελοντική συμμετοχή στις εργασίες υποστήριξης του θεσμού του ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ ΣΟΚΟΛΑΤΑΣ».

Άμεσα συντάχθηκε σχετικό δελτίο, ορίστηκε ημέρα συζήτησης της εν λόγω εργατικής διαφοράς η Παρασκευή 15 Μαΐου 2015 και απεστάλη πρόσκληση στην ΔΕΘ - HELLEXPO ΑΕ, επιχείρηση στην οποία κατατέθηκαν οι αιτήσεις εθελοντή και οι αντίστοιχες υπεύθυνες δηλώσεις με το ως άνω περιεχόμενο.

Στις 15-5-2015, ημέρα Παρασκευή και ώρα 11:30 προσήλθαν στην αρμόδια τοπική Υπηρεσία του ΣΕΠΕ τα μέρη και ζήτησαν αναβολή της συζήτησης της υπ' αριθμ. 89/30-3-2015 εργατικής διαφοράς.

Στις 28/05/2015, ημέρα Πέμπτη και ώρα 12:30 τα μέρη επανήλθαν στην αρμόδια Υπηρεσία του ΣΕΠΕ και από την επιχείρηση κατατέθηκε υπόμνημα με τις θέσεις αυτής. Αντίστοιχο υπόμνημα κατατέθηκε και από τον εργαζόμενο, στις 2-6-2015.

Ακολούθως, η Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων Κεντρικού Τομέα Θεσσαλονίκης εξέτασε τα σχετικά υπομνήματα των μερών και το σύνολο των προσκομισθέντων στοιχείων, ήτοι :

α) Τις διαδοχικές αιτήσεις εθελοντή και υπεύθυνες δηλώσεις εθελοντικής εργασίας του προσφεύγοντος κ. Ζώκα Νικόλαου, καθώς και

β) Τις αποδείξεις πληρωμής δαπανών.

Κατόπιν τούτων, διατύπωσε την άποψη της ότι η εν προκειμένω σύμβαση - που συμφωνήθηκε ως εθελοντική εργασία - έχει στοιχεία που παραπέμπουν στην ύπαρξη εξαρτημένης εργασίας, όπως:

1. ο καθορισμός συγκεκριμένου ωραρίου και ο έλεγχος αυτού από την επιχείρηση,
2. η αυτοπρόσωπη διεξαγωγή της εργασίας από τον εργαζόμενο,
3. η σταθερά καθορισθείσα από την επιχείρηση αμοιβή,
4. Επιπλέον, εφόσον η παρεχόμενη εργασία αποτελεί το κύριο μέσο βιοπορισμού του προσφεύγοντος, το στοιχείο αυτό μπορεί να αποτελέσει τεκμήριο ύπαρξης πραγματικής εξαρτημένης σχέσης εργασίας .

Εν κατακλείδι, η Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων Κεντρικού Τομέα Θεσσαλονίκης συνέστησε την καταβολή από την επιχείρηση των αιτηθέντων από τον προσφεύγοντα ποσών. Σε περίπτωση μη καταβολής αυτών και καθώς, τόσο από τα υπομνήματα όσο και από τα προσκομισθέντα στοιχεία, προκύπτει διάσταση ως προς την ύπαρξη ή μη εθελοντικής εργασίας, συστάθηκε η περαιτέρω προσφυγή του προσφεύγοντος στα δικαστήρια, ως κατεξοχήν αρμόδια να κρίνουν για την φύση της εργασίας του.

Συμπληρωματικά σας γνωρίζουμε ότι, μέχρι σήμερα στο ΤΕΕΣ Κεντρικού Τομέα Θεσσαλονίκης δεν έχει γίνει καμία άλλη προφορική ή γραπτή καταγγελία για εθελοντισμό στις εργασίες υποστήριξης της ΔΕΘ - HELLEXPO ΑΕ, ούτε αίτημα εργαζόμενου για διενέργεια εργατικής διαφοράς, ούτε οποιαδήποτε καταγγελία για διενέργεια ελέγχου στην εν λόγω εταιρεία.

Β. Σύμφωνα με τις διατάξεις της περιπτ. α' της παρ. 1 του άρθρου 2 του Α.Ν.1846/51, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 2 παρ. 1 του Ν.4476/1965, στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια τα πρόσωπα, τα οποία παρέχουν μέσα στα όρια της χώρας κατά κύριο επάγγελμα εξαρτημένη εργασία έναντι αμοιβής.

Ο τρόπος που καταβάλλεται η αμοιβή δεν ασκεί επίδραση στην ασφάλιση, σύμφωνα δε με την δικαστηριακή νομολογία για την ύπαρξη σύμβασης εργασίας δεν είναι απαραίτητο να προσδιορίζεται το ποσό της αμοιβής, δεδομένου ότι, και στην περίπτωση που δεν υπάρχει ειδική συμφωνία καταβάλλεται ο συνήθης μισθός. (Σχετ. οι αποφάσεις Αρ. Πάγου 229/2011, ΣτΕ1605/2009 κλπ.).

Επίσης, με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ.3 του Α.Ν.1846/51, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με το άρθρο 4 του Ν.1305/82 και το άρθρο 1 παρ.3 του Ν.1759/88, καθώς και την υπ' αριθμ. Β1/21/21/1334/83 Υπουργική Απόφαση, στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια και οι παρέχοντες κατά κύριο ή συγκύριο επάγγελμα την προσωπική τους εργασία με σύμβαση μίσθωσης έργου, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα (δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου), στο Δημόσιο, στους ΟΤΑ κ.λπ. με συνθήκες, οι οποίες από άποψη τρόπου, χρόνου και τόπου απασχόλησης είναι παρόμοιες με αυτές που συναντώνται στις περιπτώσεις μίσθωσης εργασίας (εξαρτημένη εργασία).

Πρόκειται δηλαδή για τα πρόσωπα εκείνα, των οποίων το αντικείμενο της σύμβασής τους είναι η παροχή της προσωπικής τους εργασίας, για μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα, σύμφωνα με τις οδηγίες του εργοδότη, σε καθορισμένο τόπο και χρόνο, με τα μέσα που αυτός διαθέτει.

Η ασφάλιση σ' αυτή την περίπτωση χωρεί αδιακρίτως του τρόπου αμοιβής (μηνιαίος μισθός, ημερομίσθιο, ωρομίσθιο κ.λπ.) και του παραστατικού πληρωμής (δελτίο παροχής υπηρεσιών κ.λπ.) και ανεξαρτήτως της απασχόλησης των εν λόγω προσώπων σε περισσότερους του ενός εργοδότες, αρκεί να μην είναι σε περισσότερους από τρεις (3) την ίδια μέρα.

Η ιδιότητα του μισθωτού ή ανεξάρτητου επαγγελματία προκύπτει από τη συνολική εικόνα της δραστηριότητάς του και από τα συνιστώντα τη συγκεκριμένη σχέση στοιχεία, η δε κρίση του ασφαλιστικού οργάνου για την υπαγωγή κάποιου προσώπου στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ στηρίζεται στα πραγματικά στοιχεία της παρεχόμενης εργασίας και δεν δεσμεύεται από τον οριζόμενο από τον νόμο «τύπο» της σύμβασης, ο οποίος αποβλέπει κυρίως στη ρύθμιση θεμάτων εργασιακής σχέσης (διαδικασία, προϋποθέσεις σύναψης της σύμβασης) και όχι θέματα ασφαλιστικής σχέσης. Το ασφαλιστικό όργανο δεν δεσμεύεται στα «τεκμήρια» χαρακτηρισμού κάποιας σχέσης ως μη εξαρτημένης (γνήσια σύμβαση έργου), αλλά είναι υποχρεωμένο να ερευνά τα πραγματικά στοιχεία της παρεχόμενης εργασίας, τα οποία αποτελούν καθοριστικά στοιχεία για την κρίση του.

Ουσιώδης προϋπόθεση για την υπαγωγή στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, την οποία εξετάζουν τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, αλλά και τα Δικαστήρια σε εγερθείσες ασφαλιστικές διαφορές, είναι η παροχή εργασίας υπό συνθήκες που συναντώνται στις μισθώσεις εξαρτημένης εργασίας. Πάγια θέση της νομολογίας για την κρίση της μορφής της σχέσεως εργασίας είναι η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της κάθε περίπτωσης, ο δε νομικός χαρακτηρισμός της

σχέσεως που δίνεται από τα συμβαλλόμενα μέρη δεν παράγει έννομα αποτελέσματα για την κοινωνική ασφάλιση και ως εκ τούτου δεν είναι καθοριστικός.

Σε περίπτωση, δε, δυσχερούς διάκρισης μεταξύ εξαρτημένης ή μη εργασίας, ή του κυρίου ή μη επαγγέλματος απασχολούμενου, αυτός θεωρείται ότι υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (τεκμήριο παροχής της εξαρτημένης εργασίας - άρθρο 2 παρ.1 περ.α' εδ.γ' του ΑΝ1846/51, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 παρ.1 του Ν.4476/65). Προς ανατροπή του τεκμηρίου ο φέρων το βάρος της απόδειξης, πρέπει να αποδείξει κατά τρόπο σαφή και βέβαιο ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η εργασία παρέχεται με διαφορετική σχέση που αποκλείει την υπαγωγή στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 648, 649, 651-653 του Α.Κ. συνάγεται ότι, σύμβαση εξαρτημένης εργασίας υφίσταται όταν ο εργαζόμενος υποβάλλεται έναντι του εργοδότη του σε νομική εξάρτηση, η οποία εκδηλώνεται με το δικαίωμα του εργοδότη να ασκεί έλεγχο και εποπτεία ως προς τον τρόπο, το χρόνο και τον τόπο παροχής της εργασίας και την εν γένει επιμελώς εκτέλεσης αυτής, παρέχοντας τις αναγκαίες εντολές και οδηγίες για την εκτέλεση της συγκεκριμένης εργασίας, οι οποίες είναι δεσμευτικές για τον εργαζόμενο και ο οποίος υποχρεώνεται να συμμορφώνεται προς αυτές.

Το στοιχείο που προέχει δεν είναι το ποσοτικό αλλά το ποιοτικό, δηλαδή η ιδιαίτερη ποιότητα της δέσμευσης και εξάρτησης, η οποία έχει για τον υποβαλλόμενο σε αυτήν εργαζόμενο, συνέπειες που καθιστούν απαραίτητη την ιδιαίτερη ρύθμιση της σχέσης του με τον εργοδότη και δικαιολογούν την ειδική προστασία από το εργατικό δίκαιο. Το ποιοτικό αυτό στοιχείο συνάγεται από την εκτίμηση των όρων και των συνθηκών παροχής της εργασίας και διαφέρει κατά περίπτωση ανάλογα με το είδος και τη φύση της εργασίας.

Ιδιαίτερη βαρύτητα για το χαρακτηρισμό της παρεχόμενης εργασίας εκτός των άλλων, αποτελεί η οικονομική δραστηριότητα, η περιουσιακή κατάσταση και η τυχόν απασχόληση (πλήρη απασχόληση) του δότη της εργασίας και αν με αυτή εξασφαλίζεται η διαβίωση του ιδίου και της οικογένειάς του.

Στα πλαίσια αυτά σημαντικό στοιχείο που καθιστά αδύνατο το χαρακτηρισμό μιας εργασίας ως εθελοντικής είναι η ένταξη του εργαζόμενου στην επιχείρηση - εκμετάλλευση και η χρησιμοποίηση της εργασίας του για τους ουσιαστικούς παραγωγικούς σκοπούς της, σε συνδυασμό με την οργάνωση, τις εγκαταστάσεις, τον τεχνικό εξοπλισμό και την εργασία των άλλων μισθωτών της επιχείρησης - εκμετάλλευσης.

Όσον αφορά στην προσφορά εθελοντικής εργασίας, τόσο στην ισχύουσα ασφαλιστική όσο και στην εργατική νομοθεσία της χώρας μας, δεν υπάρχει σαφές νομοθετικό πλαίσιο, που να καθορίζει τα στοιχεία και τις προϋποθέσεις παροχής εργασίας στα πλαίσια του εθελοντισμού, δηλ. πέραν της εξαρτημένης εργασίας.

Η σχέση εθελοντικής εργασίας δεν παράγεται κατόπιν δικαιοπραξίας ή βάσει κανόνων δικαίου, επειδή τα υποκείμενά της θέλουν να μην παράγονται από αυτή νομικά δικαιώματα και νομικές υποχρεώσεις, όπως ισχύει στη σχέση εξαρτημένης εργασίας.

Το γεγονός ότι η εργασία παρέχεται σε εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, σε σωματεία, συλλόγους, μη κυβερνητικές οργανώσεις κ.λπ. δεν αποτελεί κριτήριο παροχής μη εξαρτημένης εργασίας σε αυτά.

Ειδικότερα, η φύση και το είδος της παρεχόμενης εθελοντικής εργασίας, θα πρέπει να συνάδει με το γενικό ορισμό της έννοιας του εθελοντισμού που είναι η ευσυνείδητη και ανιδιοτελής προσφορά της ανθρώπινης ενέργειας για τη θεραπεία της ανάγκης του συνανθρώπου, της κοινωνίας, του περιβάλλοντος κλπ. ενώ ο φορέας ή η κοινωνική ομάδα εντός της οποίας υλοποιείται αυτή η προσφορά θα πρέπει να ανταποκρίνεται στα συνειδησιακά, ιδεολογικά, θρησκευτικά κίνητρα του δότη της εργασίας.

Εάν ο εργαζόμενος παρέχει την εργασία του με αντάλλαγμα την καταβολή αποδοχών, έστω και κατώτερων των νομίμων λόγω διάφορων αιτιολογιών (π.χ. για την απόκτηση εμπειρίας, κοινωφελή εργασία κλπ.), εξ ορισμού αυτό το είδος της εργασίας δεν μπορεί να αποτελεί εθελοντική εργασία και να αποστερείται των προστατευτικών διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας και ασφαλιστικής κάλυψης.

Γενικότερα, δεν μπορεί να θεωρείται εθελοντική εργασία κάθε θέση εργασίας, η οποία υποκαθιστά ή αναπληρώνει παραγωγικές θέσεις σε οργανωτικές δομές, υπηρεσίες, προγράμματα, εταιρείες, επιχειρήσεις, συλλόγους, οι οποίες καλύπτονται συνήθως και σύμφωνα με τις πάγιες ανάγκες των φορέων αυτών, από εργαζόμενους που απολαμβάνουν πλήρως τα νόμιμα εργασιακά και ασφαλιστικά τους δικαιώματα (εξαρτημένη εργασία).

Κάτι τέτοιο θα ήταν αντίθετο από τα οριζόμενα στις αιτιολογικές εκθέσεις των νόμων 3996/2011, 4144/2013, και 4225/2014, σύμφωνα με τις οποίες το φαινόμενο της αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας έχει αναμφισβήτητα δυσμενείς και ποικίλες επιπτώσεις καθώς, μεταξύ άλλων, υπονομεύει και ακυρώνει τα δικαιώματα και την προστασία των εργαζομένων και αποδυναμώνει τα έσοδα του Ιδρύματος.

Κατά συνέπεια, σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να ελέγχεται εάν η παρεχόμενη εργασία συνάδει σαφώς με το πνεύμα του εθελοντισμού, ή αν υποκρύπτει εξαρτημένη εργασία, προσφερόμενη υπό το «ένδυμα» του εθελοντισμού με επιπτώσεις αφενός την απεμπόληση ασφαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων και αφετέρου την εισφοροδιαφυγή.

Στη συγκεκριμένη ασφαλιστική περίπτωση, για την ασφάλιση των εργαζομένων στο εργοστάσιο σοκολάτας εντός του χώρου της Διεθνούς Έκθεσης Θεσ/νίκης (ΔΕΘ Α.Ε.), σας γνωρίζουμε ότι, κατόπιν καταγγελίας ενός εργαζόμενου, διενεργήθηκε επιτόπιος έλεγχος από την ΕΥΠΕΑ Κεντρικής Μακεδονίας την 1/3/2015

και συντάχθηκε Πράξη Επιβολής Εισφορών, ποσού 129.028,68 ευρώ, για 13 εργαζόμενους που βρέθηκαν να απασχολούνται και δεν ήταν καταχωρημένοι στον πίνακα προσωπικού.

Μετά από πρόσκληση του Περ/κού Υποκ/τος ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Θεσ/νίκης η επιχείρηση ΔΕΘ Α.Ε προσκόμισε αντίγραφα των αιτήσεων εθελοντή για την 79η ΔΕΘ 2014 και των αιτήσεων εθελοντή των ίδιων για το εργοστάσιο σοκολάτας από 18/9/14 έως 4/3/15, με συνημμένες υπεύθυνες δηλώσεις των απασχολουμένων, σύμφωνα με τις οποίες αποδέχονται ότι δεν υφίσταται σχέση εργασίας μεταξύ αυτών και της εταιρείας, ότι συμμετέχουν εθελοντικά ότι η συμβολική ημερήσια αποζημίωσή τους για τις καθημερινές ανέρχεται σε 19,35 ευρώ ενώ για το Σάββατο και την Κυριακή ανέρχεται στο ποσό των 46,44 ευρώ για την κάλυψη των δαπανών και των εξόδων που θα πραγματοποιήσουν και σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί μισθό ή αντάλλαγμα των παρεχόμενων υπηρεσιών τους.

Επίσης, στις υπεύθυνες δηλώσεις οι εργαζόμενοι δηλώνουν ότι κατά τη διάρκεια της υλοποίησης των εθελοντικών εργασιών που αναλαμβάνουν, οφείλουν να τηρούν τα χρονικά πλαίσια που τους έχουν τεθεί από την εταιρεία και να ακολουθούν τις σχετικές υποδείξεις και οδηγίες που τους δίδονται.

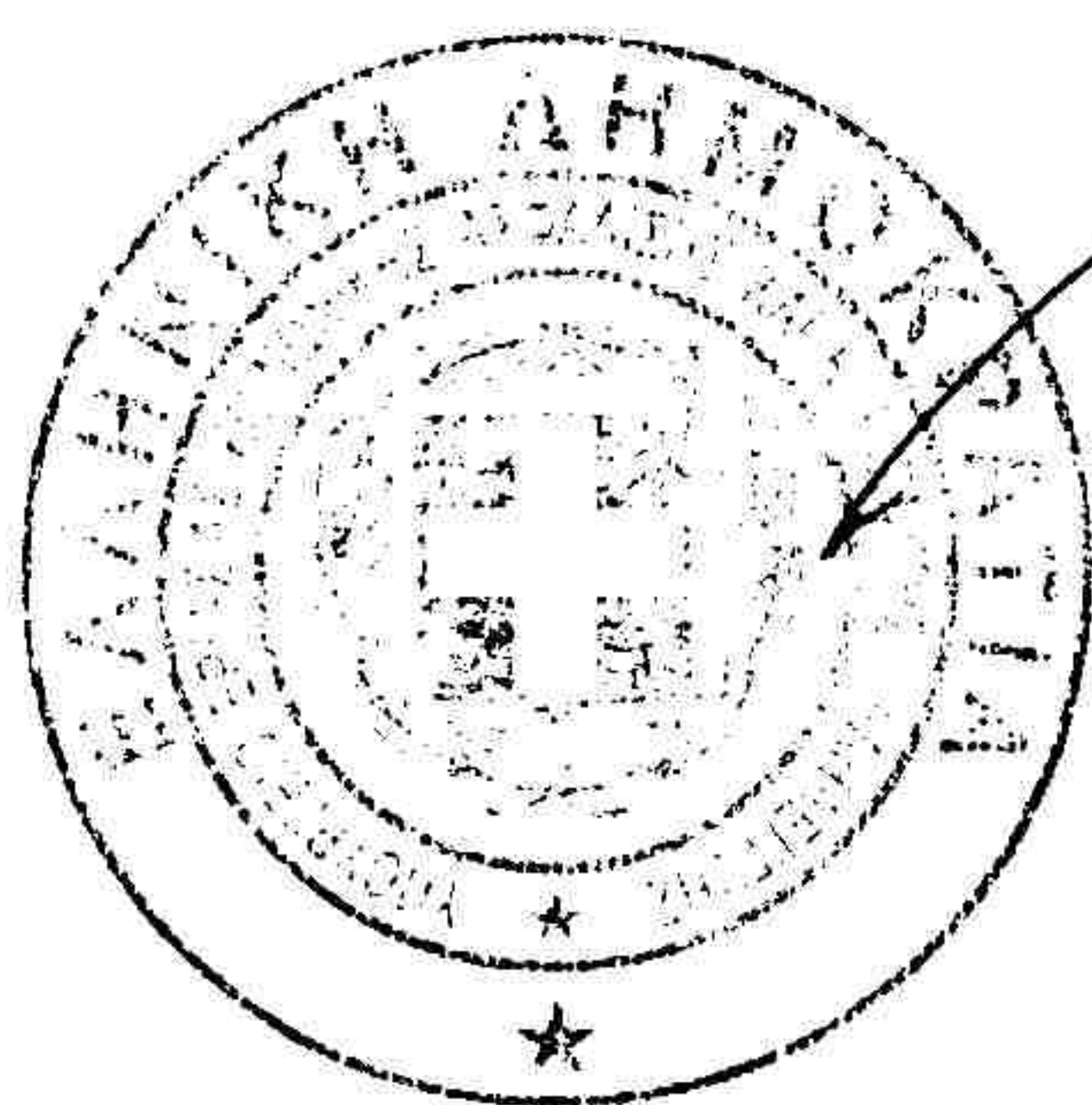
Κατόπιν αυτών η αρμόδια υπηρεσία του Περ/κού Υποκ/τος ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Θεσ/νίκης, εκτιμώντας τα πραγματικά περιστατικά της συγκεκριμένης περίπτωσης και συγκεκριμένα:

- τις υπεύθυνες δηλώσεις των απασχολουμένων, που προσκόμισε ο εργοδότης, από τις οποίες προέκυψε ότι, οι εργαζόμενοι όφειλαν να τηρούν τα χρονικά πλαίσια που τους είχαν τεθεί από την εταιρεία.
- το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι ακολουθούσαν τις σχετικές υποδείξεις και οδηγίες που τους δίδονταν.
- το σταθερό ύψος των αποδοχών τους που το καθόριζε η εταιρεία.
- την απασχόληση των εργαζομένων σε τομείς από τους οποίους η ΔΕΘ Α.Ε. είχε έσοδα καθώς υπήρχε εισιτήριο εισόδου στο εργοστάσιο σοκολάτας, προχώρησε στην ασφαλιστική τακτοποίηση των απασχολουμένων (σε σύνολο 27 εργαζομένων) στο εργοστάσιο σοκολάτας, κρίνοντας ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν επρόκειτο για παροχή εργασίας στα πλαίσια του εθελοντισμού, αλλά για σχέση εξαρτημένης εργασίας μεταξύ της ΔΕΘ Α.Ε. και των εργαζομένων.

Επίσης, υπεβλήθησαν υπεύθυνες δηλώσεις – καταγγελίες τριών εργαζομένων στο εργοστάσιο σοκολάτας, στις οποίες δηλώθηκε ότι, υπήρχαν μέρες που εργάζονταν παραπάνω από 8 ώρες την ημέρα και για τις υπερωρίες αυτές έπαιρναν ρεπό άλλες ημέρες. Επειδή οι εργαζόμενοι δεν προσδιόρισαν ακριβώς τα ρεπό που έλαβαν και επειδή η επιχείρηση δεν προσκόμισε παρουσιολόγιο, δεν στάθηκε δυνατόν να διαπιστωθεί πόσα ρεπό έλαβαν και αν αντιστοιχούν στο σύνολο των πραγματοποιηθεισών υπερωριών και συνεπώς δεν καταλογίστηκαν εισφορές για υπερωρίες για κανέναν εργαζόμενο.

Συμπερασματικά εκδόθηκαν κατά του εργοδότη πράξεις επιβολής εισφορών και πρόσθετων τελών και λοιπών προσαυξήσεων για την ασφαλιστική τακτοποίηση 27 εργαζομένων στο εργοστάσιο σοκολάτας με απασχόληση 25 ημέρες το μήνα, και Κωδικό Πακέτου Κάλυψης (ΚΠΚ) 101 που αντιστοιχεί σε πλήρη ασφαλιστική κάλυψη.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΣΤΟ ΠΡΟΣΤΑΜΕΝΟ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ